

tatis legatum purum cedit, & per consequens res legata legatario debetur cum omnibus suis fructibus, accessionibus, & incrementis. *L. 34. tit. 9. p. 6. l. 1. tit. 14. lib. 5. R. C. Salm. tr. 14. cap. 5. ex n. 172.* & etiam à morte testatoris transit dominium rei legatæ in legatarium, etiamsi legatum in diem certum sit relictum. *L. 34. tit. 9. p. 6.*

247 Quando hæreditas legatis nimis gravata invenitur potest hæres quartam partem bonorum defuncti retinere, etiam diminuendo legata, fideicommissa, & donationes causa mortis, quod favore Legis falcidiaz inductum est, Lex enim falcidia, sic ab ejus Authore *Cayo falcidio* Tribuno plebis nuncupata, hujus quartæ deductionem, quæ idcirco falcidia vocatur, statuit, atque induxit: & quidem hæc quarta deducitur à quocumque hærede, sive extraneo, sive suo, & necessario: imò ascendentes, & descendentes, hæres instituti, præter suam legitimam, etiam quartam falcidiam deducunt. Ratio hanc quartam inducendi fuit, tum propter testatores, ne repudiaretur eorum hæreditas, ut nimis gravata fideicommissis, vel legatis: tum propter hæreses, ne solum, & vanum hæredum nomen absque re hæreditatis haberent: & hinc hodie jure nostro Hispano antiquatam, & abrogatam esse falcidiam, quamvis de Jure Partitaram admissam, tenendum est, quidquid alii repugnent; nam hodie absque hæredis institutione, vel absque hujus acceptatione, vel aditione testamentum, quoad legata sustinetur. Latius disputat *Pichard. Inst. de Lege falcid.* Hæc tamen portio, falcidia dicta, non deducitur, si hoc testator expressè prohibuit, vel si hæres, inventario prætermissio, hæreditatem adiit: tunc enim in foro externo, etiam ultra vires hæreditatis tenetur legata solvere: nam per ipsam inventarii omissionem, huic beneficio renuntiare censetur. *Auth. Sed cum testator. C. ad Leg. falcid.* Nec item deducitur ex legatis pro libertate relicta, nec ex legatis piis, abrogata jam. *L. 1. §. 5. ff. ad Leg. falc. per Text. in Auth. Similitèr, C. ad Leg. falcid.* nisi hæres sit etiam causa pia; cum privilegiatus contra privilegiatum non gaudeat privilegio. Nec item deducitur ex re legata, quæ in perpetuum prohibetur alienari, & apud successores legatarii est permansura. Quod si hæres aliqua legata, scienter quidem solvit integrè, non potest amplius ea repetere, & reliqua solvere tenetur. *L. 9. C. ad Leg. falcid.* idem est si ex juris ignorantia

solvit ille, in quo talis ignorantia non tolleratur: secus est, si quis ex facti ignorantia solvat, quia credebatur ad omnium legatorum solutionem hæreditatem sufficere: nam tunc bene repetere valet, & falcidia locum habebit. Falcidia equidem deducenda est ex bonis, quæ testator tempore mortis reliquit, nam tunc hæredi debetur hæreditas. Hinc, quidquid hæreditati accrescit, vel decrescit, hæredis lucro, vel damno cedit, non autem legatario. *L. 30. ff. ad Leg. falcid.* Quod si hæres nullum ex hæreditate lucrum speret, potest absdubio hæreditatem repudiare, nec potest à legatariis cogi hæreditatem adire: cum ab hæredis voluntarii arbitrio unicè dependeat hæreditatem adire, vel repudiare: si tamen adeat, salva falcidia, legata solvere, cæteraque omnia adimplere tenetur. Sed cum bona non intelligantur, nisi deducto ære alieno. *L. 39. §. 1. ff. de V. S. priusquam falcidia deducatur, deducenda sunt omnia, quæ debent restitui, omniaque debita defuncti, expensæ funeris, omniaque legata privilegiata, ex quibus non deducitur falcidia, & ex bonis, quæ supersunt quarta deducitur hæredi præstanda, in qua quidem non computatur, si aliquid ipsi legetur. *L. 91. ff. ad Leg. falcid.* & hæc de legatis dicta sufficiant, pro ampliori notitia Civillistas consule. De hac legatorum implexa materia Actui majori Præses Salmanticæ adfui, in quo propositiones quas manè affirmativas in Thesibus defendi, vespere negativas propugnavi.*

248 Deinde Episcopis, & aliis Prælati inferioribus, quasi Episcopalem jurisdictionem obtinentibus in territorium, & populum, ipsis pleno jure subjectum, ratione superioritatis, & communicationis, quam in Ecclesiis, & cum ipsis habeant, & ratione oneris pastoralis, quod ipsis incumbit, debetur quædam portio, quæ quia à Sacris Canonibus inducta, & approbata est, *Canonica* dicitur, & regulariter est quarta pars obventionum, & bonorum, quæ testatores pro sua anima Ecclesiis legato, hæredis institutione, vel donatione causa mortis relinquunt: Etiam deducitur ex relicta Monasteriis, Hospitalibus, & aliis locis piis Diocæsis. *c. 16. de Offic. Ordin. non tamen debetur ex relicta locis exemptis, ut contra Hosiensis. & alios tenent Barbos. de Offic. Episcop. alleg. 86. & alii.* Hæc quidem portio, alicubi tertia, alibi dimidia pars est, quin etiam alibi minor est quarta parte: ubique tamen consuetudo legitima servanda est. *c. 15. h. t.* Nam

Nam cum Juris Positivi sit, bene per consuetudinem potest augeri, vel minui; imò & in totum tolli, ut in nostra Hispania contingit, ubi saltem in pluribus locis hujusmodi portio omnino in desuetudinem abiit: pro quo tamen consuetudo cujusque Diocæsis consulenda est. *Barb. Solorz. Gonz. in c. fin. h. t. n. fin.* Hæc enim portio, quæ debetur ex relicta Ecclesiæ, solvenda est Episcopo illius Diocæsis, in qua Ecclesia sita est, etsi testator alterius Diocæsis sit. *Barbos. de Potest. Episc. alleg. 86. n. 29.* & etiamsi à testatore aliqua portio Episcopo legata sit: nam cum hujusmodi debita ex diversis capitibus procedant, potest quidem Episcopus, & rem legatam, ut dispositionem testatoris petere, & portionem Canonice, ex relicta Ecclesiæ, ut dispositionem juris exigere. *c. 14. h. t.* nisi forte testator leget Episcopo suam portionem ea conditione, ut ea contentus sit: nam tunc sit acceptat legatum, nequit portionem Canonice petere, quia ei, per ipsam acceptationem legati, renuntiasse creditur: nisi rursus hoc à testatore per fraudem fiat, rem minimam legando, ut à solutione Canonice portionis liberetur. Quod si Episcopus legatum repudiet, absdubio Canonice portionem ex omnibus Ecclesiæ relicta exigere valet. *c. 14. h. t.* Non tamen debetur Canonica portio, si Ecclesia, cui aliquid legatur, per privilegium, vel præscriptionem, quadragenariam quidem cum titulo ab ea præstanda defendatur. *c. 4. de Prescription.* Nec item debetur ex obventionibus per donationem inter vivos, vel alium contractum, vel si personæ, non tamen Ecclesiæ, vel Dignitati aliquid relinquantur: v. gr. si pro studiosis, egenis alendis, vel pro puellis pauperibus dotandis aliqua relinquantur legata. Nec iterum debetur, si non pro anima, sed pro alia causa: v. gr. pro obsequio præstito aliquid Ecclesiæ legetur: vel etiam pro ejus edificatione, vel reparatione, vel pro beneficii fundatione, vel pro suppellectili, & Ornamentis Sacris, vel aliis hujusmodi. *Gonz. in c. fin. h. t. & alii Com.* In Hispania quando beneficiarius moritur, Episcopus de mobilibus, aut de se moventibus bonis talis beneficiarii, eligit rem unam, quam vult, sive illa mancipium sit, sive equus beneficiarii, aut quævis alia pretiosa res mobilis. Et hanc *luctuosam* vocant, quod ex legenda defuncti morte proveniat, & *Navar.* hanc luctuosam cum spoliis Clericorum computat, latè *Molin.*

de Just. tr. 2. D. 63. semper tamen consuetudo attendatur.

249 Sæpè quidem testator, ne ejus ultima voluntas reddatur frustranea per repudiationem hæredis instituti, alterum illi subrogat, & substituit. Hujusmodi enim substitutio est *vocatio ad hæreditatem, vel ejus partem in locum hæredis in ea instituti*, sexque ejus numerantur species. Substitutio namque vel est *vulgaris*, vel *pupillaris*, vel *exemplaris*, vel *Beruloquia*, (seu *reciproca*) vel *compendiosa*, vel *fideicommissaria*. 1. Enim substitutio *vulgaris*, sic dicta, quia cuivis ætati, & personæ convenit, est substitutio *directa*, & simplex, qua secundus hæres instituitur pro casu, quo primus hæres institutus hæreditatem non capiat, vel quia noluit, vel quia non potuit. *L. 69. ff. de Acquir. hæred. l. 1. l. 2. tit. 5. p. 6.* Hæc autem substitutio finitur, & evanescit. 1. Si hæres primo loco institutus hæreditatem adeat: nam tunc deficit conditio, sub qua secundus erat institutus. *L. 5. C. de Impuber. substitut.* 2. Si substitutus moriatur ante institutum, vel antequam adeat hæreditatem: tunc enim nullum prorsus sui hæredibus substituti acquiritur. 3. Substitutio finitur, si institutus Religionem succedendi capacem profiteatur, tunc enim omnia Religiosi jura Monasterio adquiruntur, consequenterque non est locus substituto: secus est, si religio sit succedendi incapax. *Auth. Ingressi. C. de Sacros. Eccles. Substitutio pupillaris* est, quando pater, vel avus filio, vel nepoti in sua potestate constituto, qui præterea post substituentis mortem non sit alterius potestatem recasurus, hæredem substituit sub conditione, vel in casum, quo filius ante pubertatem decesserit, ita ut tale testamentum patris esse intelligatur, ac proinde substitutus filii excludit à successione legitima matrem, & cæteros consanguineos ascendentes, & laterales pupilli, quin ipsis querela inofficiosi testamenti competat, ut de substitutione pupillari expressa statutum est in *c. 1. h. t. in 6. l. 12. tit. 5. p. 6. l. 45. ff. de Vulgar. & pupill. ac proinde, ut in materia odiosa non extenditur hæc dispositio ad substitutionem pupillarem tacitam, sive inclusam in vulgari expressa, sic tendente: *Si filius impubes hæres non est, & per consequens tunc non excluditur mater. Molin. de Just. & Jur. tr. 2. D. 184. n. 19.* Mater autem, nec avia non possunt filiis, nec nepotibus, cum eos non habeant in potestate, pupilla-*

riter substituere. *L. 5. tit. 5. p. 6.* Hæc pupillaris substitutio finitur, si filius, vivente patre, ad pubertatem perveniat, vel si à patre emancipetur, vel etiam mortuo substituto ante impubertem, vel irritato, vel revocato per novum testamentum, testamento paterno, à quo quidem, tamquam à principali dependet substitutio pupillaris, quæ proinde corrui debet, si fundamentum, in quo consistit, ruat. *c. 42. de Reg. jur. in 6. 3.* Substitutionis species est *exemplaris*, quæ sic indigitur, eo quod ad pupillaris exemplum inducta sit, habetque locum, quando pater hæredem substituit liberis suis puberibus, & emancipatis, qui per se testamentum facere nequeunt, quia furiosi, vel mentecapti sunt. *§. 1. Inst. de Pupil. substit. L. 9. C. de Impuber. & aliis. Substitut. l. 11. tit. 5. p. 6.* & juxta aliquos hæc substitutio fieri valet, quando filii sunt prodigi, vel surdi, & muti à natura. Non solum pater, sed etiam mater potest filio exemplariter substituere: quod si diversos nomen substitutos, substitutus à patre ad ejus bona venit, & similiter à matre substitutus ad bona materna vocatus censetur. *Mol. de Just. & jur. tr. 2. D. 185.* Quod si filios amens, cui exemplariter substituitur, habeat descendentes, hi, & non alii substitui filio debent: quod si fratrem tantum habeat, hic profectò substitui valet; si fratribus careat, quilibet extraneus potest substitui. Pater autem suo filio exemplariter substituens, nequit matrem prædicti amentis excludere, ut tenent *Molin. de Just. & jur. tr. 2. D. 185. Anton. Gomez, & alii contra Greg. Lop. in L. 11. tit. 5. p. 6.* Hæc quidem substitutio finitur, & extinguitur, si furiosus mentis, & iudicii usum recuperet, ita ut per se testamentum condere valeat. *L. 9. C. de Impuber. & aliis substitut. vel si furioso liberi nascantur, vel si testamentum patris, quod principale est, corrui, vel si hæreditas non adeatur. 4. loco venit substitutio reciproca, quæ tunc fit, quando hæredes institui invicem substituuntur hoc modo: *Instituo Cajum, & Sejum hæredes, eosque invicem substituo. L. 4. §. 1. ff. de Vulgar. & pupil. l. 13. tit. 5. p. 6.* & ob hanc verborum breviter, quibus concipitur, *breviloqua*, etiam appellatur. *5. est compendiosa*, quæ scilicet, secundum diversa tempora, & ætates brevi verborum compendio plures continet substitutiones hoc modo: *Instituo filium meum hæredem, & quandocumque decesserit, Titium ei subs-**

tituo. Si enim filius ante testatorem, vel aditam hæreditatem moriatur, venit Titius ex vulgari substitutione. Si jam adita hæreditate, sed tamen intra impubertatem moriatur filius, ex pupillari Titius hæreditatem capiet. Si post pubertatem filius moriatur, dum tamen in furorẽ incidisset, ex substitutione exemplari Titio substituto cedet hæreditas. Sicque eadem verborum formula plures casus, & substitutiones amplectitur. *L. 12. tit. 5. p. 6.*

250 Jam denique ad substitutionem *fideicommissariam* accedimus. Hæc etiam *fideicommissum* simpliciter dicitur, quippè fidei hæredis restituito hæreditatis committitur: & quidem olim necessario verbis deprecatoriis fieri debebat: Sed cum jam magis verborum substantiam, quam eorum scrupulosam solemnitate merito inspiciamus: Hodie per quacumque verba, quin, & per nutum fideicommissum relinqui valet. *L. 22. C. de Fideicommiss. fideicommissum tamen in genere aliud est particulare, universale aliud. Particulare de jure novo legatis exequatum est: quare fideicommissum particulari dicta de legatis accomoda. Universale autem est, quando hæres testamento institutus, vel etiam ab intestato veniens gravatur à defuncto, & obligatur, vel expressè, vel saltem tacitè ex conjecturis; purè, vel sub conditione, vel totam hæreditatem, vel ejus partem tradere, vel restituere alteri. Et sic concipitur: *Lucius Titius hæres esto.* Et postea testator addit: *Rogo te Luci Titii, ut cum primum poteris hæreditatem meam adire, eam Cajo Sejo reddas, & restituas. §. 2. Inst. de Fideicommiss. l. 14. tit. 5. p. 6.* In hoc institutionis genere hæres restituere gravatur dicitur *directus*, seu *fiduciarius*. Ille autem cui hæreditas est tradenda, *fideicommissarius* dicitur. Et sanè olim hæreditas per fideicommissum relinqui poterat illis, qui institutionis directæ erant incapaces; secus hodie, ne Lex aliquos ex juxta causa institutionis directæ incapaces reddens, adeo facili negotio eludatur. Si ergo incapaci aliquid palam relinquatur, hæres nihil tenetur restituere, cum fideicommissum pro non scripto habeatur. *L. fin. ff. de Delatorib.* Etiam potest testator relinquere heredi directo sua bona cum intentione, sine pacto tamen, quod suo filio spurio: v. gr. ea restituat: quin, & aliqui tenent, quod potest hæredem rogare, ut ea*

res-

restituat, dum tamen hæres ad hoc non se obliget. *Salmantis. tr. 14. c. 5. ex n. 66.* Si hæres directus ingrediatur Religionem capacem successione hereditaria, Religio gaudebit hæreditate, donec ille Religiosus naturaliter moriatur, vel donec adveniat tempus à testatore assignatum ad restitutionem. *Molin. de Just. & jur. tr. 2. D. 186. n. 3.* Si hæres directus gravetur totam hæreditatem restituere, postquam eam adit (secus aliter) potest deducere, & sibi retinere quartam partem hæreditatis, quæ quarta *Trebellianica* dicitur à *Trebellio* Senatusconsulti *Trebelliani* Anthore. Cum enim hæres directè instituti recusarent adire hæreditatem, quia vel incommodum sentiebant, vel saltem nullum percipiebant lucrum, ne testamenta ex hæredum defectu corruerent, ipsis hæredibus directis ex Senatusconsulto *Trebelliano* quarta hæreditatis pars conceditur, & ea deducta tenetur hæres directus onera, & actiones hæreditatis pro virili simul cum fideicommissario sustinere. Si verò hæres directus quartam non deduxit, quamvis coactus à fideicommissario hæreditatem adeat, omnes actiones hæreditarie fideicommissario, & adversus ipsum competunt: fiduciarius autem ab omnibus oneribus liber erit. *§. 7. Inst. de Fideicommiss. hæreditatib.* Sed cum hodie de Jure Hispano testamentum sine hærede subsistat. *L. 1. tit. 4. lib. 5. R. C.* jam non est deducenda *Trebellianica*, quamvis de jure partitarum admissa inveniat. In *Tit. 11. p. 6.* quidquid alii sentiant, nam in *d. L. 1. tit. 4. lib. 5. R. C.* statuitur, quod si hæres directus nollit hæreditatem adire, transeat hæreditas ad substitutum. Sic *Cevallos, qq. Com. 30. & alii*, quamvis *Martinez. in L. 1. tit. 4. lib. 5. R. C. Gl. 19. & alii*, adhuc in Hispania *Trebellianicam* vigere putent. Si tamen filius, qui est hæres suus, & necessarius rogatus fuit hæreditatem restituere, potest utique simul cum legitima *Trebellianicam* deducere, ne sit peioris conditionis, quam hæres extraneus. *c. 16. c. 18. h. t.* licet hoc de Jure Civili non sit adeò clarum. *Perez in C. ad S. C. Trebellian. n. 11.* *Trebellianicæ* tamen deductio cessat, si testatores eam prohibeant, vel si hæres directus tentavit fideicommissum evertere, vel si hæreditatem non adit, vel etiamsi causæ piæ debeat fieri restituito, nisi fortè etiam directus hæres causa pia censeatur. Et denique quoties falcidia non deducitur, nec itidem deducenda est *Trebellianica*.

251 Testamentum hodie nullo-tem-
Tom. I.

poris lapsu corrui, ut olim corruerat. *L. 27. C. h. t.* dantur tamen in jure certi modi, quibus resolvitur: siquidem vel *rumpitur*, vel *irritatur*, vel *destituitur*, vel *rescinditur*: 1. enim testamentum dicitur *rumpi*: quando scilicet, aliquid vitium in ipsum testamentum incurrit. Si enim mortuo testatore, vel etiam jam condito testamento filius posthumus legitimus testatori agnascatur, de quo nulla mentio in testamento fiat, hoc absurdio corrui. *§. 1. Inst. de exhæred. liberor.* etiamsi talis filius in obstetricis manibus decedat, dum tamen non sit monstrum, nec prodigium. *L. 3. C. de Posthum. hæred. instituend.* In nostra Hispania ut filius succedat, requiritur. 1. quod sit baptizatus, 2. quod vivat per spatium 24. horarum: ita, ut quavis ex his conditionibus deficiente, non quidem possit filius suis parentibus succedere. *L. 13. Taur. l. 2. tit. 8. lib. 5. R. C.* Etiam dicitur *rumpi*, quando post testamentum conditum testator aliquem ex suis descendentibus adoptat, vel alium, qui sui juris sit arrogat. Sic enim adoptatus, vel arrogatus fit suus hæres arrogatori, ac proinde quasi civiliter agnascitur, ac per consequens testamentum, in quo est præteritus, *rumpitur*. *§. 1. Inst. quibus modis testam. infirm.* Deinde *rumpitur* testamentum, si testator ipsum læceret, *rumpat*, vel cancellet, vel si tollat sigillum. *L. 1. ff. de His, quæ in testament. vel si novum testamentum validè condit, etiamsi hæres hæreditatem repudiet, vel si conditio, sub qua est institutus deficiat, vel si moriatur antequam hæreditatem adeat: & quidem tunc non valet primum, quia per posterius *rumpitur*: nam secundo testamento validè factò, illic corruit primum, & si primum in secundo neutiquam revocetur. Nec item valet secundum in casibus prædictis, cum nullus ex eo hæres extiterit. *§. 2. Inst. quib. modis testam. in firmen. L. 16. ff. de Injust. rupt. L. 21. tit. 1. p. 6.* Ut tamen primum testamentum clausula derogatoria secundi munitum, per secundum *rumpatur*, necesse est, ut in secundo de illa clausula fiat mentio: alias prævalet primum, ut potè tali clausula munitum. *L. 22. tit. 1. p. 6.* nisi secundum testamentum factum sit inter liberos, vel ad causas piæ: tunc enim, etiam nulla derogationis mentione facta, *rumpitur* primum testamentum ob secundi favorem. *Aur. Hoc inter liberos. C. h. t. L. 22. tit. 1. p. 6.* Testamentum quidem quantumvis firmisimis clausulis*

Zzz 2 mu-

munitum semper per alium revocari valet; nam ultima voluntas, usque ad ultimum vitæ spiritum deambulatoria est, ut commune proclamatur axioma. *L. 25. tit. 1. p. 6.*

252 2. Testamentum irritatur, quando, scilicet vitium afficit testatorem, eo quod ipse post testamentum ritè factum, patitur maximam capitis diminutionem, per quam libertas: vel mediam, per quam Civitas: vel etiam minimam, per quam familia per arrogationem amittitur. §. 4. *Inst. quib. mod. testam. infirm.* Et quamvis *Glos. in Auth. Si qua mulier. C. de Sacrosanct. Eccles. Barthol. & alii* asserant, testamentum irritari, si testator religionem proficitur, contrarium autem constat ex *Auth. Nunc autem. C. de Episcop. & Cleric.* Et quidem si religio est hæreditariæ successionis incapax, à die professionis, quæ morti æquiparatur, hæreditas, & legata debentur perinde, ac si testator fuisset naturalitè mortuus. Si tamen Religio sit capax successionis hæreditariæ, Monasterium representat professum, dum ipse superstes est, & omnia ejus bona, quoad proprietatem, & usum fructum penes Monasterium manet, & nihil debetur antè ejus mortem naturalem, nisi voluisset testator, suum testamentum à die professionis effectum sortiri. Hinc si hæres, vel legatarii moriantur, antequam Religiosus decedat, non transmittunt ad suos hæres hæreditatem, & legata, sed tamquam caduca penes Monasterium pleno, & perpetuo jure manebunt. *Arg. l. 48. §. 1. ff. de Jur. Fisc. de hoc tamen latè Sanch. in Decal. lib. 7. c. 3. ex n. 23. 3. Destituitur testamentum, quando, scilicet, vitium hæredem afficit. Deficiente enim hærede, qui est pars præcipua testamenti, hoc per quamdam consequentiam corrumpere est necessarium. Si enim hæres in testamento institutus ante testatorem moriatur, cum verè non fuisset hæres, quia cum testator non fuisset mortuus, hæredem non potuit habere, non quidem potest jus succedendi ad suos hæres transmittere, ac per consequens testamentum manet hærede destitutum. Idem est, si mortuo testatore hæres institutus repudiet hæreditatem: nam tunc nullum jus ad suos hæres transmittit: secus est, si hæres moriatur intra annum datum ad deliberandum, antèquam adisset, nam tunc jus hæreditatem a deundi ad hæres transmittit. *L. 19. C. de Jure deliberand.* In nostra tamen Hispania testamentum, etiam sine hæredis ins-*

titutione subsistit quoad legata, & cætera in testamento relicta, & hæreditas adquiritur illi, qui ab intestato erat successurus, ac proinde ipse debet testamentum exequi, si alius specialis executor à testatore non assignetur. Similitèr valet testamentum, etiamsi hæres in eo institutus hæreditatem repudiet. Quod si hæredi committatur restitutio hæreditatis alteri faciendæ, & hæres repudiet, hæreditas ad fideicommissarium devolvitur. *L. 1. tit. 4. lib. 5. R. C.* Denique testamentum rescinditur, quando, scilicet, personæ, quæ de jure deberent institui, sunt exheredatæ, vel præteritæ. Nam in testamento, ut diximus, debent institui filii à parentibus, parentes à filiis, & fratres à fratribus, quando alias turpes personæ instituuntur: quare si prædicti injustè exheredentur, ipsis competit querela inofficiosi testamenti, quæ quidem est remedium extraordinarium, quod intentatur contra hæres institutos post aditam ab ipsis hæreditatem: per illam enim petunt filii, parentes, vel fratres injustè exheredatæ, quod testamentum, ut potè contra pietatis officium factum, rescindatur, & ipsis agentibus tamquam ab intestato à Legè vocatis, hæreditas restituatur. *L. 1. l. 2. l. 21. §. 2. ff. de Inofficios. testam.*

253 Nil processit testatoris dispositio, si hæc executioni non mandaretur. Executio ergo testamenti, si nullus alius specialis executor à testatore assignetur, ad hæres ipsos spectat. *c. 3. h. t.* potest tamen testator aliis hujusmodi committere executionem: possuntque executores constitui non solum majores viginti quinque annis, sed & minores, dum tamen decimumseptimum annum excedant: siquidem tales possunt esse procuratores ad negotia. *c. 5. de Procurat. in 6.* Deinde possunt esse executores masculi, vel femine, etiam vidua testatoris Laici, vel Clerici, vel etiam Laicus cum Clerico. *c. 19. h. t.* unus, vel plures: pluribus tamen constitutis, si unus decedat, absens, vel alitèr impeditus sit, ne voluntas testatoris nimis differatur, reliqui procedunt, nisi aliud de testatoris voluntate constet. *c. 2. §. Sanè, h. t. in 6.* item Religiosi, habita licentia Superioris immediati, vel mediati, & quidem tantum Prælati Ordinis, si sunt exempti, vel si exempti non sint, etiam cum licentia Episcopi, vel Capituli Sedevacante; possunt utique esse executores testamentorum, etiamsi ad causas profanas condita sint: nam quæcumque voluntatis defuncti executio est

qua-

quasi causa pia. *c. 2. h. t. in 6. Cl. un. eod.* Quod si Religiosi sine Superioris licentia testamenta exequantur, quamvis illicita, quia contra Sacrorum Canonum prohibitionem, valida tamen erit hujusmodi executio, cum nullivi à jure irritata inveniantur: nec talis licentia sit per modum formæ, vel conditionis necessaria. *Greg. Lop. in l. 2. cit. 10. p. 6. V. Fragles. Azor, Matienz. Menoch. & alii cum Sanch. in Decal. lib. 6. cap. 11. ex n. 43. contra Covar. in c. 17. h. t. n. 2. Molin. de Just. & jur. tr. 2. D. 247. n. 9. & alios. Fratres Minores S. Francisci, nequidem Superiore consentiente, possunt constitui executores. *Cl. 1. V. Item, de V. S. in Nostra Societate solum Generalis, vel cui ab ipso hæc facultas communicatur, potest licentiam concedere, ut Nostri testamentorum Executores sint. Prædicti Executores in Legibus Hispanis vocantur: Testamentarios, Executores del Testamento, Albaceas, Cabezaleros y Mansesores. *L. 1. tit. 10. p. 6. l. 14. tit. 4. lib. 5. R. C. & alibi.* Ad executionem quidem in praxi sic proceditur: Qui est assignatus alicujus testamenti executor, se coram Judice, competente quidem, sinit, præstatque sufficientem cautionem ad securitatem bonorum, quæ debet administrare, juratque, se legalitèr, & fidelitèr usum executoris munere: tunc Judex suam auctoritatem, judiciale quæ Decretum interponit, ut tale munus exerceat, & hoc dicitur Hispanè: *Decernido el cargo de Albacea:* postea coram ipso Judice comparat ad conficiendum bonorum inventarium, quod debet inchoari intra triginta dies à die notitiæ assignationis ad tale munus. Et citantur omnes interesse pretendentes: & quidem certi, personalitèr; incerti autem voce præconis. Inventariumque conficitur coram publico Tabellone, & in eo omnia bona, jura, & actiones defuncti describuntur: & Judici offertur ab executor, prærito quidem jumento, de eo, quod in ejus notitiis nulla alia bona, nec jura pervenerint, & quod si alia advenerint, ea manifesta faciet: & tunc Judex interposito judiciali Decreto inventarium confirmat. *L. 9. tit. 16. p. 6. l. 5. tit. 6. p. 6. Monteroso p. 1. tr. 7. fol. 172. Ribera, & alii,* qui Tabellone circa prædicta benè ordinanda, instruunt. Executor quidem à testatore assignatus, regularitèr non potest compelli ad hujusmodi munus acceptandum. *c. 19. h. t.* Si verò expressè illud suscepit, vel saltem tacitè, quatenus aliquem actum talis executoris exer-**

cuit; v. gr. solvendo debita, vel legata: vel si non contradixit, nec protestatus est contra litteras, quibus tale munus ei mandatur, potest utique ad executionem compelli. *Arg. Cl. 1. de Procurator. l. 17. c. eod.* Si executor Clericus sit, etiamsi testator sit Laicus, solum ab Ecclesiastico Judice compelli valet ob exceptionem fori. *Carpio de Executor. lib. 4. cap. 2. n. 8. Solorz. Polit. Indian. lib. 5. cap. 7.* Si verò executor Laicus sit, potest à Sæculari, & ab Ecclesiastico, etiam quoad legata profana, compelli. Tallis enim executio est mixtifori, ac proinde præventioni præbet locum. *c. 3. c. 6. c. 17. c. 19. h. t. Trid. sess. 22. de Ref. cap. 8. l. 7. tit. 10. p. 6. Carpio de Executor. lib. 1. cap. 21. Hevia in Cur. Philip. p. 1. §. 5. n. 13.*

254 Si testator executori tempus suæ voluntati adimplendæ in testamento assignet, cum ultima voluntas instar Legis oporteat observari. *c. 4. 13. q. 2.* intra illud debet prorsus adimpleri. Si nullum tempus sic à testatore præscriptum, debet testamentum, quam primum ab executor adimpleri. *L. 6. tit. 10. p. 6.* Et quidem sub gravi executores tenentur, quam prius solvere debita. *Sanch. lib. 4. Cons. cap. 1. dub. 53.* Si verò executor, semel saltem monitus à Judice, intra annum, non quidem continuum, sed utilem: tempus enim non currit ignorantiam, nec legitime impedito, nam talis negligens nequit dici, ut ex *c. 3. h. t. tenent ibid. Covar. & Barbos.* Si intra annum, inquam, non exequatur testamentum, executio, saltem quoad legata pia, devolvitur ad Episcopum. *c. 3. h. t.* Si executor, vel etiam hæres, non quidem suus, sed extraneus negligat exequi testatoris voluntatem, privatur legatis à testatore relictis una cum fructibus, & aliis emolumentis. *c. 6. h. t.* quod si legata sint profana, & nihil de eis disposuit testator, applicantur aliis cohæredibus, vel legatariis, vel venientibus ab intestato. Si pia sint; ab Episcopo aliis causis piis applicantur. *Auth. Licet. C. de Episcop. & Cleric.* Præterea: Testamentarii rationem suæ executionis reddere tenentur Episcopo, seu Judici Ecclesiastico testamentorum, etiamsi executores sint Religiosi exempti, quin & Prælati: in hac quippè causa Episcopis, exemptione posthabita, omnes Regulares subijciuntur. *Cl. un. h. t.* Episcopos rationem, si executor sit, Metropolitanus reddet. *Carpio, & Diana in Sum. V. Executor, n. 28.* Clerici Sæculares exempti rationem reddent, non Episcopo, sed

Pa-

Papæ, vel Nuntio, vel alii legitimo Superiori. *Glos. in Cl. un. h. t. V. Tales. Abb. ibid. n. 8. Barbos. n. 5. Hospitalia, Confraternitates, vel Congregationes, quibus est commissa alicujus testamenti executio, ut sæpè accidit Manila, quando Confraternitati Misericordiæ hoc committitur, tenentur profectò reddere rationem executionis Episcopo, etiamsi talis Confraternitas sub immediata Regis protectione esset. Et quidem hæc veritas, quam aliqui hic acriter impugnarunt, & quam ego acriter defendi, nuper est à Nostro Rege confirmata. Nullus enim à tali ratione reddenda, quantumvis exemptur, excusatur, quin, etiamsi testator in suo testamento expressè jubeat, quod à suis executoribus hæc ratio non exigatur, adhuc eam reddere debent, & ad hoc possunt ab Episcopo compelli. *c. 17. h. t. Et meritò, quia nullus potest facere, quod Leges non habeant locum in suo testamento. L. 55. ff. de Legat. 1. & per talem clausulam solum remittitur nimia, & scrupulosa inquisitio quoad culpam, non tamen quoad dolum Carpio de Executor. lib. 4. cap. 2. n. 10. Confessarius, vel executor testamenti, cui testator sub secreto commissit aliquam restitutionem, vel dispositionem de aliqua re, vel quantitate, non tenetur reddere rationem talis executionis, nec declarare personas, quibus testator quantitatem dari, vel restitui jussit; nisi dolus fortè præsumatur ex eo, quod res, vel quantitas in ejus potestate reperitur. *Sanch. lib. 4. Consil. cap. 1. dub. 4. Dian. Concord. tom. 6. tr. 8. resol. 104. Attamen, ut fraudes, & lites vitentur securius erit, quod testator disponat, quod talis Confessarius, vel Executor sub eodem secreto reddat rationem suæ executionis Episcopo, vel Judici Ecclesiastico testamentorum. In rebus parvi momenti, si commodè non potest fieri instrumentum, juramento executoris statuitur. Si testator jussit aliquam pecuniæ summam pauperibus in genere distribuì potest executor, si verè pauper sit, aliquam partem, non autem totam summam, sibi applicare, cum in hoc voluntas testatoris adimpleatur: reliqua verò ejusdem summæ aliis pauperibus elargiri debet: nam testator in plurali loquens hoc censetur voluisse. *Barbos. de Potest. Episcop. alleg. 83. n. 21. Sanch. in Decal. lib. 6. cap. 11. n. 54. & 55. Menoch. & alii contra Sylvest. & alios. Si autem ipse testator pauperes assignavit, ipsis, nequam autem sibi, debet executor summam, seu****

elemosynam dare: cum alias non adimpleatur testatoris voluntas. Executores etenim tenentur omninò ultimas defunctorum voluntates exequi, quin in aliud eas mutare, nequidem de hæredum consensu, valeant. *c. 16. de For. competent. c. 3. h. t. Cl. 2. de Religios. domib. Trid. sess. 22. de Ref. cap. 6. nisi fortè hæc facultas à testatore ipsis communicata sit, vel nisi mutaverint in melius secundum ipsius testatoris voluntatem v. gr. præveniendò tempus à testatore ad executionem præfixum. *Arg. l. 12. C. de Fideicommissis. Si testator disponit, quod executor det Petro: v. gr. aliquam rem in genere, vel disjunctive hanc, vel illam, potest quidem executor dare quam malit, etiam minus pretiosam intra specie: quamvis causæ pie dari debeat. *Salmant. tr. 14. cap. 5. n. 177. nisi fortè verba testatoris ad legatarium dirigitur, nam tunc ex testatoris præsumpta voluntate, ipsius legatarii erit electio. *Molin. de Just. & jur. tr. 2. D. 198. Si jubeat testator, quod ex redditibus annuis alicujus quantitatis, quam in testamento relinquit, certa elemosyna pauperibus alicujus Hospitalis, vel Religiosis alicujus Conventus detur arbitrio executorum; possunt utique ipsi statim totam summam Hospitali, vel Conventui elargiri. Denique: mortuo executore assignato, ejus officium finitur: nam mors omnia solvit. Hoc enim munus personale est, quod idcirco ad hæredes non transit. *c. 2. §. 1. h. t. in 6. Si verò testamentaria executio sit alicui sub nomine Dignitatis commissæ. V. gr. Episcopo, Gubernatori, Prætori, Provinciali, vel Præposito: tunc eo mortuo ad successorem in Dignitate transit executionis munus: siquidem non tam persona, quam Dignitas censetur electa. Si nomen simul, & Dignitas personæ exprimitur, ex circumstantiis voluntas testatoris conjectari debet. *c. 14. de Offic. Delegat. Si vidua, cui suus maritus testamenti executionem commisit, alteri nubat, executricis munus amittit josta *Espino in Specul. Testam. glos. 28. n. 36. contra *Molin. de Just. & jur. tr. 2. D. 247. num. 14.********

255 Romanus Pontifex, ut Supremus Administrator rerum, quæ ad finem supernaturalem spectant, potest absdubio ultimas testatorum voluntates ad pias causas factas commutare. *Cl. 2. de Religios. domib. sicut, & Princeps Sæcularis, ut Administrator Supremus rerum, quæ ad publicam utilitatem Reipublicæ spectant, etiam valet ultimam voluntatem profana-*

nam

nam commutare. *L. 4. ff. de Administr. rerum ad Civitat. Suar. de Legib. lib. 2. cap. 14. n. 11. Et quidem ut legata pia in usum minus pium, & utilem, ac sine justa causa ab hæredibus, vel executoribus mutentur, Pontificis authoritas est necessaria. *Cl. 2. de Religios. domib. Si verò commutatio fiat in alios usus pios similes ex justa causa: v. gr. quia impossibilis, vel valdè difficilis sit executio, prout à testatore est præscripta, vel si mutationem pietas, vel evidens utilitas suadeat, & de hæredum consensu fiat commutatio, potest ab Episcopo, ut Delegato Sedis Apostolicæ fieri. *Trid. sess. 22. de Ref. cap. 6. Tunc enim non tam infringitur, quam declaratur, & interpretatur testatoris voluntas. Quin, & hæc commutationem facere valent alii habentes jurisdictionem, quasi Episcopalem, ut S. R. E. Cardinales in suis titulis, quamvis tantum Presbyteri, vel Diaconi sint. Idem est de aliis hujusmodi Prælati. Idem potest Capitulum Sedevacante, & etiam ejus Vicarius Generalis, etiam sine speciali mandato post Tridentinum: Secus Vicarius Generalis Episcopi, qui sine speciali commissione nequit hanc commutationem facere ob arduitate materiæ. *Gutier. lib. 1. qq. Canonie. cap. 11. n. 10. In Indiis possunt Episcopi legata pia applicare ad bonum commune Reipublicæ, ut alicui publicæ, & gravi necessitati Reipublicæ occurratur; qualis esset pestis, fames, vel invasio hostium. *Lacr. lib. 3. p. 2. n. 1146. Quando verba testatoris in aliqua dispositione sunt dubia, potius interpretatur ejus mens; quam commutatur ejus voluntas: & hæc quidem interpretationem potest etiam privatus facere, dum sit vir doctus, & prudens. *Lugo de Just. & jur. D. 24. sect. 13. n. 306.******

256 Et tandem alia ultimæ voluntatis species, & quidem valde frequens, quæ appellatur *Codicillus, quasi parvus Codex. Et aliquando fit ante, aliquando post ipsum testamentum; quin, & nullo testamento factò, Codicillus fieri solet: imò, & ipsum testamentum solet in Codicillum resolvi, adjecta, videlicet, clausula, quam dicunt *Codicillarem: quia quidem testator disponit, quod ejus ultima voluntas valeat meliori modò, quo possit, vel tantquam testamentum, vel si hoc modo subsistere nequeat, saltem valeat, ut Codicillus: Ac proinde testamentum, quod propria testamenti solemnitate caret, si tamen habeat, quod ad Codicillum requiritur, ut Codicillus utique valebit, &**

hæres ab intestato veniens legata solvere tenebitur. Codicillus enim non solum in scriptis, sed etiam, ut testamentum, nuncupativè fit: possuntque fieri unus, vel plures, quamvis unicum tantum testamentum consistere valeat. *Est ergo Codicillus quædam ultima defuncti voluntas, non adeo solemnis, ac est testamentum, & sine hæredis directæ institutione consistit: & in hoc precipuè à testamento differt: nam licet in Codicillis possit dari indirectè, per fideicommissum, scilicet, hæreditas, quatenus testator rogat hæredes in testamento scripto, quod restituant hæreditatem assignato in Codicillo; non tamen potest hæreditas in Codicillo directè relinqui, videlicet, aliquem instituendo hæredem in Codicillo. Nec item potest in eo revocari directè testamentum nec adimi hæreditas hæredi in testamento instituto, nec potest filius in ipso exhæredari. In Codicillis tamen declarantur dubia, si quæ ex testamento emergant; vel aliquid adjicitur, vel legatur, vel mutatur; vel etiam legata aliquibus relicta, adiunguntur. Et quidem potest testator post testamentum plures Codicillos facere, quin subsequens antecedentem rumpat per se, sicut accidit in testamentis, nisi expresse Codicillus antecedens per sequentem revocetur. Ad Codicillum faciendum debet vir 14. foemina 12. annos habere. Codicillus debet habere eandem solemnitatem, ac testamentum nuncupativum, seu apertum. Quæ omnia latius patent in *Tit. Instit. de Codicillis. Et de Jure Regio in Tit. 12. p. 6. l. 2. tit. 4. lib. 5. R. C. & comm. DD.**

257 Denique quamdam brevem formam condendi testamenta, apponere Hispano sermone, non injucundum, nec studiosis inutile judicavi, ut sic facilius ad proximam, pro cuiusque casus circumstantiis præjacta doctrina reduci valeat: prout jam in fidelium utilitatem typis mandavi.

En el nombre de la Santísima Trinidad, Padre, Hijo, y Espíritu Santo, tres personas distintas, y un solo Dios verdadero: Yo Pedro Perez, Vecino de la Ciudad de Manila, en las Islas Filipinas, estando sano, ó enfermo, pero en mi juicio natural, creyendo, como verdaderamente creo, todos los Artilculos, y Misterios de nuestra Santa Fé Cathólica, en cuya creencia quiero, y protesto vivir, y morir, como fiel Christiano, y verdadero Cathólico, y espero en la Divina Magestad, que ha de tener misericordia de mis culpas y pecados, por los méritos de

nues-

nuestro Señor Jesu Christo, y de su Santísima Madre, á quien elijo por Abogada para el trance en que me hallo, y para que con el Angel de mi Guarda, Santo de mi nombre, y demas Santos de mi devocion, me asistan en el tremendo Tribunal de Dios: hago, ordeno, y establezco este mi Testamento, y ultima voluntad en la forma siguiente.

Primeramente mando, que mi cuerpo sea enterrado en la Iglesia de N. (donde está la sepultura de mis mayores.)

Item mando, que en el lugar, y sitio de la dicha Iglesia, adonde dexo declarado que sea mi cuerpo enterrado, quiero, y es mi voluntad, que mis herederos hagan edificar una Capilla, segun la orden, y traza que dexo hecha en poder de N. y se funde una Capellanía de cien pesos, á la qual sean presentados Clerigos Presbyteros de mi linage, prefiriendo siempre el mas propinquo al otro; y en caso de faltar los dichos mis parientes, sean presentados los Clerigos de esta Ciudad, y su Arzobispado, y Naturales, é hijos de Españoles.

It. Nombro por Patronos de la dicha Capilla, y Capellanía, á mis hijos Don Bernardo, y Don Juan, para que hagan la presentacion de los Capellanes, y todo lo demas concerniente al dicho oficio, y despues de sus dias venga á sus hijos legitimos, y descendientes de mi familia, para siempre jamas.

It. Dexo á las mandas forzosas un peso á cada una.

It. Mando se den de limosna á los pobres de esta Ciudad mil pesos.

It. Mando se digan mil Misas de á peso cada una.

It. Mando se den quinientos pesos á N. mi criado.

It. Digo, que por quanto siendo soltero tuve á N. en N. soltera, hallandome proximo á la muerte, y en el ultimo artículo de la vida, quiero, y es mi voluntad casarme con la susodicha N. para que en su consecuencia sea N. avido, y tenido como hijo legitimo.

It. Declaro, que despues de casado tuve á N. en N. soltera, ó casada, al qual siempre he reconocido por tal, y asi es mi voluntad, que si alcanzare facultad de su Magestad para legitimarle, se le den dos mil pesos de mis bienes; y si no la alcanzare, se le den los alimentos necesarios.

Item Declaro deber á N. quinientos pesos.

It. Declaro, que en cierta cuenta que tuve con N. quedé en duda de deberle quinientos pesos: mando que se le entreguen para mayor seguridad de mi conciencia; y en caso de no deberse los, se los dono libre, y espontaneamente.

It. Mando, que de lo mas bien parado de mis bienes se separen mil pesos, y quanto antes se entreguen á N. mi Confesor, ó N. mi Albacea, para que con ellos execute lo que debaxo de secreto le dexo comunicado para descargo de mi conciencia, sin que persona, ó Juez alguno Eclesiastico, ó Secular le pueda en lo judicial, y publico pedir cuenta de dicha cantidad; y solamente quiero que el señor Juez de Testamentos, ó Prelado Eclesiastico competente, le pueda pedir que debaxo del mismo sigilo muestre mi disposicion, para que le conste haberla cumplido, y poner Auto, en que declare estar cumplida, sin otra expresion.

It. Declaro, que quando me casé con Doña Maria Gomez, traxo en dote diez mil pesos, y yo tenia veinte mil de caudal, y le asigné por arras dos mil pesos: y así dichos Capitales se han de considerar para la particion de los gananciales.

It. Cumplido, y pagado este mi Testamento, mandas, y legados en él contenidos, en el remanente de todos mis bienes, deudas, derechos, y acciones, nombro por mi heredero universal á N. para que los herede, y haya con la bendiccion de Dios, y la mia.

It. Instituyo por mis universales herederos á Pedro, y Juan mis hijos legitimos, los cuales partan, y lleven mis bienes por partes iguales, y legitimas porciones.

It. Mejoro á mi hijo Pedro en el tercio, y remanente del quinto de mis bienes, ademas de la legitima que le pertenece, y cabe, como á uno de tantos herederos.

It. Instituyo á mi hijo Pedro por heredero, y si muriere dentro de la pupilar edad, se abra la substitution pupilar, que dexo cerrada, y sellada en poder de N. persona de toda mi confianza; y en caso que pase de dicha edad, es mi voluntad se rompa, como cosa que ya no sirve.

It. Instituyo á N. por mi heredero, y si no pudiere, ó no quisiere serlo, substituyo á N.

It. Instituyo á Pedro mi hijo por heredero, y si muriere en la locura en que ahora está, le substituyo á Antonio su hijo, ó nieto (y no teniendo descendientes legitimos) substituyo á N.

It.

It. Instituyo á N. y N. por mis herederos, y substituyolos el uno al otro, y el otro al otro.

It. Instituyo á Martin Diaz por mi heredero, y le ruego que dentro de seis años entregue, y de la dicha herencia á Gil Gonzalez.

It. Desheredo de la porcion legitima á mi hijo Diego, porque atrevidamente me dió una bofetada, me prendió, me infamó, me acusó de delito, porque me desherraron, y cometió contra mí otras ingratitudes.

It. Nombro por Tutores, y Curadores de mis hijos á N. y N.

It. Dexo por Testamentarios, Albaceas, y Executores de mi testamento, á N. N. y N. á los cuales, y cada uno de ellos in solidum doy todo mi poder cumplido, quan bastante de Derecho se requiere, para que puedan entrar, y entren en todos mis bienes, y los vendan, y rematen en pública almoneda, como mas juzgaren convenir, para que cumplan lo contenido, y dispuesto en este mi Testamento, y les doy facultad para que puedan substituir en sus oficios, y subrogar otros en su lugar, que lo lleven á debida execucion, á los cuales desde luego los doy por nombrados, les doy la misma facultad, y potestad, que á los dichos.

It. Quiero, y es mi voluntad, que los legados, y mandas que hasta aqui van puestas en este Testamento, se paguen por mis Albaceas, hasta donde alcanzare mi caudal, segun el orden material y literal de sus clausulas, y que aquellos á quienes no alcanzaren, reciban mi buena voluntad.

It. por este mi Testamento revoco, anulo, y doy por ninguno otro qualquier Testamento, ó Testamentos, Codicilo, ó Codicilos, que yo aya hecho, y otorgado, para que no valga, ni tenga efecto alguno en juicio, ni fuera de él, ahora, ni en tiempo alguno, que parezca, y sea mostrado, aunque tenga clausulas derogatorias, y palabras particulares, de que se aya de hacer especial mencion, de que al presente no me acuerdo, y si á mi memoria vinieran, las repitiera de verbo ad verbum, todas las quales quiero que no valgan; y asimismo quiero, que no valga, ni tenga efecto otro qualquier Testamento, ó Testamentos, que yo de aqui adelante hiciere, sino que haga mencion expresa de esta clausula, que aqui pongo, pues resueltamente quiero, que la presente disposicion valga en todo caso por

Tom. I.

mi Testamento, Codicilo, ó postrema voluntad, en la forma, y modo, que mejor aya lugar de Derecho, el qual otorgo en la Ciudad de Manila á 14. de Diciembre del año del Señor de mil setecientos y treinta y seis. Pedro Perez.

Este Papel, ó Testamento se cierra, y se entrega al Escrivano, el qual pone así en la cubierta:

Este Testamento fue fecho, y otorgado en la Ciudad de Manila á catorce de Diciembre de mil setecientos, y treinta y seis años por Pedro Perez, vecino de esta Ciudad, á quien doy fé, conozco, y estaba al parecer, en su juicio, y razon natural, en el qual Testamento dixo, que dexaba señalada su sepultura, heredero, Albacea, y otras mandas, en presencia, y ante mi Nicolás Sanchez, Escrivano, uno de los del Numero de esta Ciudad, y en presencia de A. B. C. D. E. F. G. Testigos, que se hallaron presentes, y fueron llamados, y rogados para lo así ver, y hacer, y pusieron sus firmas, y subscripciones. Pedro Perez A. B. C. D. E. F. G.

En fe de lo qual, yo el dicho Nicolás Sanchez hice mi signo. ✕ Nicolás Sanchez, Escrivano Público.

Testamento Nuncupativo, ó Abierto.

EN el Nombre de la Santísima Trinidad. Amen. Sepan quantos esta Carta de Testamento, y ultima voluntad vieren, como yo Antonio Ximenez, vecino de esta Ciudad de Manila, estando sano, ó enfermo; pero en mi juicio, memoria, y entendimiento natural, creyendo, como firmemente creo, &c. El qual dicho Testamento fue fecho, y otorgado por el dicho Antonio Ximenez, en presencia, y por ante mi Gil Gonzalez, Escrivano del Numero de esta Ciudad, por ante, y en presencia de Juan Sanchez, 1. Digo Lopez, 2. y Pedro Diaz, 3. vecinos de dicha Ciudad, que se hallaron presentes á vér hacer, y otorgar dicho Testamento: los quales fueron llamados, y rogados para lo vér, y hacer, y pusieron sus firmas, y subscripciones en el dicho Testamento; y por no saber firmar el Testador, ni el primer Testigo, llamado Juan Sanchez, los otros Testigos firmaron por ellos. É yo el dicho Gil Gonzalez, Escrivano, doy fé de que así se otorgó en esta Ciudad de Manila á catorce de Diciembre, año de mil setecientos, y treinta y seis. Por el Testador Antonio Ximenez, Diego Lopez. Por Juan Sanchez

Aaaa chez

chez, i. Testigo. Diego Lopez. Por si mismo, Diego Lopez. 2. Pedro Diaz. 3. Ante mi Gil Gonzalez, Escrivano Público.

Si instare mucho la enfermedad, y hay peligro en la tarandanza, mandará el enfermo llamar siete Testigos, y de palabra dirá, que señala por su heredero á Juan Fernandez, y por su Albacea á Diego Perez, y que quiere que su cuerpo sea enterrado en la Cathedral, y ruega á los Testigos lo sean de esta su ultima voluntad, y Testamento nuncupativo, y abierito.

Omnes aliquod interesse ex apertura testamentum sperantes, possunt, illud aperiri, petere. Ac propterea hoc facere possunt heredes, legatarii, & executores in testamento nominati. Etiam filius præteritus, & hæredes ab intestato hoc petere possunt, intendendo testamentum nullum declarari: & quidem omnes debent ante omnia mortem Testatoris, ut suæ intentionis fundamentum, probare, & insuper probare debent, quod Testator sub illa dispositione, seu testando decessit. *L. 1. tit. 2. p. 6. & ibid. Gregor. Lop. Monteroso, Ribera, & alii*, qui latius rem prosequuntur.

TIT. XXVII.

De Successionibus ab intestato.

257 **M**ortuo aliquo ob intestato, (& non aliter) succedunt ei sui consanguinei: quibus quidem non à testatore, sed à Lege defertur hæreditas, quæ idcirco *legitima* appellatur: & in hoc sanè differt à testamentaria, quæ non à Lege, sed à voluntate testatoris procedit. Utraque tamen convenit in eo, quod utraque est successio in universum jus defuncti. *L. 62. ff. de Reg. Jur.* & in utraque debet aditio, seu acceptatio intervenire. *L. 9. ff. de Suis, & legitim.* alias ad hæredes non transmittitur. *L. 7. C. de Jur. delib.* ex utraque deducitur Falcidia. *L. 18. ff. ad Leg. Falcid.* & utraque per fideicommissum relinqui valet. §. 10. *Inst. de Fideicommiss. hered.* Hæreditas (ait Justinian. in §. 5. *Inst. de Heredib. instituend.*) *plenumque dividitur in 12. uncias, quæ assis appellatione continentur: habent autem & hæ partes propria nomina ab unica usque ad assem hæc: sextans, quadrans, triens, quin-cunx, semis, septunx, bes, dodrans, decunx, as* Hujusmodi enim hære-

ditas, vel ex testamento, ut jam diximus, vel ab intestato defertur. Inestatus etenim dicitur, qui vel nullum condidit testamentum: quia vel noluit, vel non potuit, sivè de jure, sivè de facto: vel etiamsi quod testamentum fecit illud fuit invalidum; vel etiamsi validum fuit, ruptum tamen fuit, vel rescisum agnatione posthumi, capitis diminutione, vel querela inofficiosi testamenti: vel etiam quando nullus ex testamento exitit hæres, vel quia adire noluit hæreditatem, vel quia ante testatorem mortuus fuit. *L. 64. ff. de V. S. l. 1. tit. 13. p. 6.* Decedente ergo ab intestato, aliquo ex predictis modis, defuncto, ad ejus successionem sui consanguinei suo ordine vocantur. Et quidem 1. liberi, ita ut eis extantibus ceteri consanguinei cujuscumque sint gradus penitus excludantur. *L. 6. l. 7. Taur.* nisi fortè jure representationis succedant. Inter liberos tamen præferuntur legitimi, id est, ex legitimo matrimonio, saltem putativo nati. Quod si variis ex diversis nuptiis procreati extent, singuli suis parentibus succedunt: v. gr. si patrem habeant communem, non verò matrem, omnes in bona paterna succedent, non verò in materna, quæ filiis ex matre genitis reservabuntur. Idem est, si matrem, non verò patrem, habeant communem. *L. 3. l. 4. C. de Secund. nuptiis.* Etiam parenti succedunt legitimatedi per subsequens matrimonium; *arg. c. 6. Qui filii sint legit.* legitimatedi per Principem, & etiam filii adoptivi, qui legitimi tantum dicuntur. §. 2. §. 14. *Inst. de Heredit. quæ ab intestat.* Descendentes si quidem primi gradus, hoc est, quando à nullis præceduntur, ut sunt filii, in capita succedunt, hoc est, tot fiunt partes æquales, quot sunt capita, seu persona, quæ succedunt. *Auth. in Successionem, C. de Suis, & legitim.* si ulterioris gradus sunt, ut nepotes, pronepotes, abnepotes, &c. in stirpes succedunt: id est, in locum stirpis, ex qua singuli descendunt, representando, scilicet, personam sui patris, ac per consequens ejus partem adquirent, sivè soli, sivè cum aliis proximioribus concurrant. V. gr. si Titius quatuor liberis relictis ab intestato decedat, in quatuor partes ejus hæreditas dividitur, quarum singulæ singulis deferuntur. *L. 3. tit. 13. p. 6. L. 8. Taur.* Deinde: si Titius habuit quatuor filios, & omnibus eis præ mortuis, decessit, in quatuor item partes dividitur hæreditas, & nepotibus ex singulis filiis, etiamsi plures ex uno, quam ex alio sint, datur pars, quæ suo patri quem præ-

presentant, debebatur. Si autem Titius decessit relictis quatuor nepotibus ex filio præmortuo, & tribus filiis, hæreditas in quatuor partes dividitur, & tres tribus filiis dantur, & quarta pars, quæ filio præmortuo debebatur inter quatuor nepotes, qui ipsam representant, & jure representationis succedunt, rursus dividitur. *L. 3. tit. 13. p. 6. l. 8. Taur. l. 5. tit. 8. lib. 5. R. C.* Extantibus quidem filiis legitimis naturales, qui scilicet, ex muliere soluta extra matrimonium geniti sunt, ab hæreditate paterna excluduntur. Ad maternam tamen hæreditatem cum legitimis æqualiter admittuntur. Nullis tamen legitimis extantibus, ab intestato succedunt patri in duabus uncias, quæ inter ipsos, & eorum matrem, si vivit, dividendæ sunt. Sed qui ex damnato coitu procreati sunt, omni prorsus beneficio privantur. *Auth. Licet, C. de Natural. liber. L. 8. tit. 13. p. 6.* In nostra Hispania extantibus filiis legitimis matris non succedunt ei filii naturales, potest tamen mater eis quantum bonorum partem, sicut cuilibet extraneo, relinquere. Si verò mater careat filiis legitimis, etiamsi ascendentes legitimos habeat, ei filii naturales ex testamento, & ab intestato succedunt, tamquam si legitimi essent: quin & spurii, dum non sint ex coitu damnato à Lege pœna capitali, matri similiter succedunt. *L. 9. Taur. l. 7. tit. 8. lib. 5. R. C.* filius naturalis patri ab intestato in duas uncias hæreditatis succedit, dummodò pater filios legitimos non habeat, etiamsi habeat uxorem. *L. 9. tit. 13. p. 6.*

259 Nullis descendentes à defuncto relictis (& non aliter) succedunt eidem ascendentes proximiores, secundum suum gradum. *L. 4. tit. 13. p. 6. l. 6. Taur. l. 1. tit. 8. lib. 5. R. C.* Primo ergo succedunt pater, & mater, æqualiter quidem, in bona filii, undecumque acquisita, sivè à patre, sivè à matre, sivè aliunde processerint. *L. 4. tit. 13. p. 6. & ibid. Greg. Lop. Gom. in L. 6. Taur. n. 8.* Parentibus tamen deficientibus (non aliter) succedunt avus, & avia: non tamen in capita, sed in stirpes succedunt, ita ut una pars detur ascendentes per patrem, altera per matrem ascendentes, sivè plures, sivè pauciores ex una, quam ex altera parte extent. *Nov. 118. cap. 2. l. 4. tit. 13. p. 6. & ibid. Gregor. Lop. Gom. in L. 6. Taur. num. 9.* & quidem ascendentes succedunt, licet filius defunctus emancipatus sit: & etiamsi sit illegitimus naturalis, dummodò sit legitimatus, saltem Rescripto Principis: imò

etsi posthumus sit. Si enim post patris mortem filius nascatur, & 24. horis vivat, baptizatusque sit, posteaque moriatur, de Jure Hispano mater ei succedit: si mater in puerperio decedat filius ei succedit, etsi hic moriatur post baptismum, & 24. horas; pater ei succedit in bona materna. Si verò pater concurrat cum avo, vel avia materna defuncti, vel mater cum avo, vel avia paterna, solus pater, vel mater, avis exclusis, succedit. *Nov. 118. cap. 2.* quia in ascendentes non datur representatio. *Gom. in L. 6. Taur. n. 5.* Ascendentes quidem excludunt fratres defunctæ ex una tantum parte conjunctos; non tamen fratres germanos, seu utrimque conjunctos, sivè mares, sivè foeminas. Hi enim cum ascendentes proximioribus defuncti succedunt, & quidem in capita, seu in portiones æquales. *Nov. 118. cap. 3.* Hodie in nostra Hispania fratres defuncti non concurrunt cum defuncti parentibus, vel alijs ascendentes, sed ab eis penitus excluduntur, ut constat ex *L. 7. Taur. l. 4. tit. 8. lib. 5. R. C.* qua corrigitur *L. 4. tit. 13. p. 6. ut ibid. notat. Greg. Lop. pro alijs Regnis vide Nov. 127. cap. 1.* quæ quidem derogatum est *Nov. 118. cap. 5.* Parentes quidem suis liberis illegitimis ab intestato succedunt eodem modo, eisdemque casibus, quibus filii illegitimi suis parentibus ab intestato succedunt. *L. 8. tit. 13. p. 6. Gom. in l. 9. Taur. num. 8.* ac proinde naturalium hæreditas ad ipsorum filios pertinet: his deficientibus, mater, si sola est, erit hæres ex asse: si pater filii naturalis vivit, ipse in duas uncias filio, mater in decem uncias succedit. Si simul cum matre frater uterinus extet, iste cum sua matre fratri suo æqualiter succedet. *Auth. Defuncto, C. ad S. C. Tertyl.* Si non extant parentes, succedunt fratres uterini, hoc est, ex parte matris, exclusis fratribus consanguineis, seu ex parte patris tantum: Non extantibus fratribus uterinis, succedunt fratres consanguinei: quibus tamen præferunt eorum frater naturalis, & legitimus. *L. fin. tit. 13. p. 6. & ibid. Greg. Lop.* In nostra Hispania filii naturales vocantur, qui nascuntur ex parentibus, qui tempore conceptionis, vel partus poterant sine dispensatione contrahere matrimonium, & insuper requirunt, quod patet eos, ut filios recognoscant si non habebat domi mulierem, ex qua eos habuit. *L. 11. Taur. l. 9. tit. 8. lib. 5. R. C.* obitu matris

260 Nullis autem descendentes, nec ascendentes defuncti extantibus, succedunt consanguinei collaterales, sivè viri,